

СТАНОВИЩЕ

от проф. маг. фарм. Евгени Евгениев Григоров, д.ф.-
преподавател в катедра „Организация и икономика на фармацията“ към
факултет „Фармация“ на Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“, гр.
Варна

(Вътрешен член на Научно жури, назначено съгласно Заповед № РД-109-292/05.09.2024 г. на проф. д-р
Димитър Райков, д.м.н. - Ректор на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна)

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по специалност
„Токсикология“, професионално направление 7.3. Фармация, област на висше
образование 7. Здравеопазване и спорт – един за нуждите на Катедра
„Фармакология, токсикология и фармакотерапия“, Факултет „Фармация“, обявен
в ДВ, бр. 57 от 05.07.2024 г.

В обявения конкурс за академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ участва само един кандидат –
главен асистент магистър-фармацевт Надежда Руменова Къркеселян, доктор, от катедрата
по „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на факултет „Фармация“ при МУ-Варна,
за нуждите на която е обявен.

Подаденият комплект материали на електронен носител е в пълно съответствие със
законовите изисквания и чл. 138 на действащия Правилник за развитието на академичния състав
в МУ-Варна (посл. редакция 21.11.2022 г.), като представените доказателства не се повтарят с
подадените и оценени такива при придобиване на ОНС „доктор“ и заемане на академичната
длъжност „главен асистент“.

Спазени са всички административни срокове по провеждане на конкурса.

Кариерен профил на кандидата

Гл. ас. Н. Къркеселян е родена през 1987 г. в гр. Варна. Средно образование придобива
в Първа езикова гимназия с „Чуждоезиков профил с немски“ в гр. Варна. Завършва висше
фармацевтично образование през 2011 г. във Фармацевтичен факултет на МУ-Пловдив и
придобива ОКС „магистър“ по „Фармация“ (диплома Серия МУП-09 № 008379 от 08.03.2012
г.).

От 2013 г. е последователно хоноруван асистент, асистент и главен асистент във
факултет „Фармация“ при МУ-Варна, където работи и понастоящем на тази длъжност.

През 2018 г. Н. Къркеселян защитава дисертация по научната специалност
„Токсикология“ с тема „Фармакотерапевтично проучване, потенциални странични и токсични
ефекти на кардиоактивни медикаменти при лечение на хоспитализирани пациенти с хронична
сърдечна недостатъчност“ и придобива ОНС „Доктор“ (диплома № 316/21.12.2018 г.).

Повишавайки своята квалификация гл. ас. Н. Къркеселян е придобила през февруари
месец 2020 година и специалност по „Токсикология и токсикологичен анализ“.
(Свидетелство Серия МУВ № 4326/2020 г.) и към настоящия момент е изпълнила учебния си
план и предстои да се яви на държавен изпит за „Болнична фармация“.

Посоченото по-горе категорично показва, че Надежда Руменова Къркеселян отговаря напълно на изискванията на чл. 125 на действащия Правилник за развитие на академичния състав в МУ-Варна за заемане на академичната длъжност „доцент“:

- има придобити ОКС „магистър“ и ОНС „доктор“ от същата специалност (7.3. „Фармация“), по която е обявеният конкурс;*
- заемала е повече от пет години академичната длъжност „асистент“ и впоследствие „главен асистент“ в МУ-Варна;*
- има призната специалност в системата на здравеопазването (такава е регламентирана в Наредба № 1 от 22.01.2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването) по същата специалност на конкурса.*

Учебно-преподавателска активност

Гл. ас. Надежда Къркеселян води практически упражнения и семинари, и участва в провеждането на семестриалните изпити по учебните дисциплини:

- „Фармакология“ на студенти от 3/4 курс, специалност „Фармация“;
- „Токсикология“ на студенти от 4 курс, специалност „Фармация“;

Съгласно регламентираната възможност в правилника на МУ-Варна, тя провежда и лекции по Токсикология на студенти от 4 курс, ОКС „Магистър“ по специалност „Фармация“. Водещ лектор е и по дисциплините „Фармакология“ и „Токсикология“ на помощник-фармацевти в Медицински колеж на МУ-Варна.

Учебната натовареност на гл. ас. Н. Къркеселян изчислена средноаритметично за 5 академични години е **328 уч. часа**, при изискване от страна МУ-Варна за допускане до конкурс за „доцент“ от 100 часа. Тя е съавтор на 5 учебни пособия по дисциплините, които преподава. Има издадена и монография в областта на токсикологията.

Обобщавайки учебно-преподавателската дейност на Надежда Руменова Къркеселян категорично мога да я определя като изграден и непрекъснато развиващ се преподавател, който напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ¹, ППЗРАСРБ² и Правилника за развитие на академичния състав в МУ-Варна за заемане на академичната длъжност „доцент“:

- *води практически упражнения и семинари, и участва в провеждането на семестриални изпити по дисциплините „Фармакология“ и „Токсикология“;*
- *провежда и лекции на студенти по дисциплините „Фармакология“ и „Токсикология“;*
- *има средноаритметично 328 уч. часа преподавателска дейност за 5 академични години;*
- *съавтор е на 5 учебни пособия по дисциплините, които преподава.*

Научно-изследователска активност

Гл. ас. Н. Къркеселян представя **18 оригинални статии** в научни списания, които не са свързани с дисертационния труд. От тях **8 са** в реферирани и индексирани научни списания

¹ Закон за развитието на академичния състав в Република България

² Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България

в световни бази данни с научна информация – Scopus и Web of Science. От представените публикации, 7 са в списания с «импакт фактор» (JCR). **Общият «импакт-фактор» на списанията, в които кандидатът има публикации е 11,827.** Кандидатът има и 9 статии, които са публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране.

При справка в достъпните бази данни се откриват следните цитирания:

- в Scopus – 42 броя;
- в Web of Science – 41 броя;
- в Google Scholar – 76 броя;
- в ResearchGate – 54 броя.

Повечето от цитиранията са във водещи списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

Гл. ас. Н. Къркеселян има **33 участия в научни форуми и конференции, от които 4 са с международно участие, а 29 са национални.**

Кандидатът е автор на **монографията** „Лекарствени взаимодействия при пациенти със сърдечно-съдови заболявания“, издадена през 2024 г. (ISBN 978-619-221-492-0), с двама рецензенти. В представения хабилитационен труд е разгледано, как може да се повиши информираността за потенциалните клинично значими нежелани лекарствени взаимодействия на основни групи медикаменти за терапия на ССЗ (артериална хипертония, аритмии, исхемична болест на сърцето и сърдечна недостатъчност). Засегната е актуална тема, свързана с безопасността на пациентите при употребата на лекарства. По дефиниция лекарственото взаимодействие се разглежда като клинично значимо, когато е свързано с опасения за безопасността вследствие на токсичност или загуба на ефикасност, които изискват вниманието на здравните специалисти и/или системите, участващи в процеса на медикаментозна терапия. Представени са и оригинални резултати на кандидата и авторски проучвания в областта на нежеланите лекарствени взаимодействия при пациенти със ССЗ.

Гл. ас. Надежда Къркеселян е участвала в **3 научноизследователски проекта** (вътрешноуниверситетски, финансирани от фонд «Наука» на МУ-Варна).

През последните 5 години, научноизследователската работа на гл. ас. Н. Къркеселян е главно в областта на научната специалност „Токсикология“. Основните ѝ приноси отразени в научните публикации, представляват съществен принос за фармацевтичната наука и практика и могат да бъдат обобщени както следва:

Научно-теоретични приноси

- **ФАРМАКОТЕРАПЕВТИЧНИ И ТОКСИКОЛОГИЧНИ ПРОУЧВАНИЯ** – научните публикации са фокусирани върху новите фармакотерапевтични подходи и токсикологичните аспекти на лекарствената терапия при пациенти със сърдечна недостатъчност и диабет. Разгледани са рисковете от хиперкалиемия при пациентите със сърдечна недостатъчност и новите възможности за повлияването ѝ. В две от представените статии е проучена и обобщена е информацията относно приложението на SGLT2 инхибиторите при лечението на сърдечна недостатъчност и терапията с инкретиномиметици с техните ползи и рискове.

- ПРОУЧВАНЕ НА ПРИРОДНИ ВЕЩЕСТВА И ПРОБИОТИЦИ - В посочената глава от книга е направен изчерпателен преглед на информацията за пробиотиците с акцент върху новите предизвикателства в научните изследвания свързани с приложението им.
- ФАРМАКОТЕРАПЕВТИЧНИ И ТОКСИКОЛОГИЧНИ ПРОУЧВАНИЯ Тези публикации са предоставени за придобиване на ОНС „Доктор“ и са фокусирани върху проучването на хоспитализирани пациенти с хронична сърдечна недостатъчност - демографски признаци, съпътстващи заболявания, фармакотерапия, включително и с токсикологичните ѝ аспекти.
- МОРСКА МЕДИЦИНА, ТЕРАПИЯ И ТОКСИКОЛОГИЯ - Две от статиите анализират и обобщават информацията за биоактивни вещества с морски произход. Разгледани са два морски токсина - сакситоксин и тетродотоксин, клинична картина на интоксикациите с тях, както и потенциалното им фармакологично приложение. Също така е проучена и обобщена информацията относно регистрираните за употреба към момента лекарствени продукти, получени от морски организми, което предоставя възможност за един цялостен поглед върху развитието на морската фармакология. Останалите две статии са свързани с обзор на наличните клинични възможности на съвременната таласотерапия, бързо развиваща се част от здравния туризъм в световен мащаб, включително и в крайморска държава като България, а също така законовото нормиране, касаещо медицинското оборудване на корабите.

Научно-приложни приноси

- ПРОУЧВАНЕ ЗА ПОТЕНЦИАЛНИ ЛЕКАРСТВЕНИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ – в научните публикации са представени авторски данни от проучвания за потенциалните лекарствени взаимодействия при хоспитализирани пациенти преминали през отделението по вътрешни болести на УМБАЛ „Света Марина“ в град Варна. В статиите пациентите са селектирани според различни критерии – диагноза сърдечна недостатъчност, възраст и приемани лекарства. Специално са проучени взаимодействията при лекарства с малка терапевтична ширина, които биха могли да имат особено опасни последствия, като една от статиите се фокусира конкретно върху сърдечните гликозиди. Акцентът на друга от представените статии пада върху фармакокинетичните лекарствени взаимодействия, за които се смята, че са по-трудни за предвиждане. Наблюдаваните резултати имат принос за практиката, тъй като повишават информираността за потенциални взаимодействия при едновременно прием на определени лекарства. Тези взаимодействия, биха могли да бъдат избегнати, но това изисква специфичен подход - използване на подходящ софтуер или клиничен фармацевт с опит в областта на лекарствените взаимодействия, който да направи нужните експертни заключения за дадена фармакотерапия.
- ПРОУЧВАНЕ НА ПРИРОДНИ ВЕЩЕСТВА И ПРОБИОТИЦИ - публикациите представят авторски данни от проведени различни проучвания с експериментален характер. Те са фокусирани върху проучване на биологичната активност и органопротективните ефекти на природни вещества (основно растителни екстракти) и пробиотици, както и върху изследване на качествения и количествен състав на растителни екстракти. Наблюдаваните резултати имат принос за практиката като индикират за възникване на потенциални взаимодействия при едновременно прием на изследваните екстракти с лекарства. Това налага посочените екстракти да се приемат с

повишено внимание. Няколко експеримента се фокусират върху проучване на органопротективните ефекти на растителни екстракти при опитни животни. Изследвана е и антиоксидантната активност на български пробиотични култури при плъхове. Разработените експериментални модели (за кардиотоксичност, нефротоксичност и хепатотоксичност) могат да бъдат приложени при изследване на биологичните ефекти и на други растителни и лекарствени вещества. Резултатите от проведените експерименти с лабораторни животни могат да послужат като основа за бъдещи проучвания на органопротективните ефекти на изследваните екстракти при хора, както и за тяхното приложение като превантивни средства.

Голяма част от научната работа на кандидата е фокусирана върху проучване на потенциални лекарствени взаимодействия. Силно впечатление правят добре обобщените данни за наличната информация относно основни лекарствени взаимодействия при терапията на пациенти със сърдечно-съдови заболявания. Подробно са разгледани важни и клинично значими взаимодействия, които биха могли да се срещнат при лечението на пациенти с артериална хипертония, аритмии, исхемична болест на сърцето и сърдечна недостатъчност. Те са детайлно разгледани с механизмите, клиничните последиствия и препоръките за намаляване на риска. Лекарствените взаимодействия са разделени според механизма им на фармакокинетични и фармакодинамични. При анализ на данните обаче се установява, че това разделение е условно за много от разгледаните примери, тъй като не могат да бъдат напълно отнесени към едната или другата група. Кандидатът умело доказва тезата си, че често пъти лекарствените взаимодействия са комплексни и настъпват на няколко нива. Това свидетелства за специализирането и усъвършенстването на кандидата в областта на токсикологията.

Обобщение

Наукометричните показатели на гл. ас. Надежда Кърккеселян надвишават минималните национални изисквания посочени в ППЗРАСРБ и *Приложение № 1 на Правилника за развитие на академичния състав в МУ-Варна* за заемане на академичната длъжност «доцент» в професионално направление 7.3. «Фармация» - при заложен минимален брой точки **400**, кандидатът има събрани **522,47** точки.

Стойностите на основните групи показатели са представени в таблицата:

Група от показатели	Правилник за приложение на ЗРАСРБ	Правилник за развитие на академичния състав в МУ-Варна	Гл. ас. Надежда Кърккеселян
А	50	50	50
В	100	100	100
Г	200	200	212,47
Д	50	50	160
Общ брой точки	400	400	522,47

Обобщавайки резултатите от научноизследователската работа и наукометричните показатели на гл. ас. Надежда Кърккеселян, дф, може да се направи категоричния извод, че те демонстрират съществени и достижени в областта на Фармакологията и напълно удовлетворяват изискванията на ППЗРАСРБ и Правилника за

развитие на академичния състав на МУ-Варна за заемане на академичната длъжност „доцент“:

- Има 18 научни публикации, от тях 7 в списания с «импакт-фактор» (JCR);
- Установяват се 42 (Scopus) и 41 (Web of Science) цитирания в чуждестранни научни списания;
- Има участие в 3 научноизследователски проекта;

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат на всичко изложено по-горе категорично считам, че гл. ас. Надежда Руменова Къркеселян, дф отговаря напълно на условията по чл. 24 на ЗРАСРБ, чл. 53 на ППЗРАСРБ и чл. 125 на Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна, както и на минималните национални изисквания заложиени в чл. 24, ал. 2 и чл. 26, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ, както и Правилника за приложението му за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“.

Всичко изложено дотук ми дава основание да гласувам положително и напълно убедено да предложа на почитаемото Научно жури да избере ГЛ. АС. Надежда Руменова Къркеселян, д.ф. на академична длъжност „ДОЦЕНТ“ по специалност „ТОКСИКОЛОГИЯ“, професионално направление 7.3. Фармация, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, за Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на факултет „Фармация“ при МУ-Варна.

Гр. Варна
29 октомври 2024 г.

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

Член на Научно жури:.....

(Проф. маг. фарм. Евгени Евгениев Григоров, д.ф.)

Чрез подписа си тук декларирам и че не съм свързано лице с кандидата, както и че нямам частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на даването на становище в настоящия конкурс за академичната длъжност „Доцент“.